

*Бурлакова Валентина Іванівна  
Хміль Ольга Олегівна  
Мариніч Тетяна Іванівна  
Національна медична академія  
післядипломної освіти імені П. Л. Шупика*

**Теоретичні аспекти впровадження Системи Управління Якістю в практику роботи  
Наукової бібліотеки Національної медичної академії  
післядипломної освіти імені П. Л. Шупика**

У статті розглядаються питання сучасного стану проблем управління організацією загалом та, безпосередньо, бібліотечного менеджменту. Автори розкривають теоретичні та методико-технологічні позиції основ управління, а також практичне їх застосування на основі роботи бібліотеки НМАПО імені П. Л. Шупика з організації та підвищення ефективності системи управління.

**Ключові слова** – управління, бібліотечний менеджмент, бібліотека НМАПО імені П. Л. Шупика

*Користувач має отримати  
очікуване задоволення  
від споживання послугою!*

Очевидною на сьогодні є стала суперечність між мобільністю бібліотечних процесів, програм та застосунків і традиційним консерватизмом бібліотечної роботи. Успіх напряму бібліотеки залежить від адаптації її роботи під вимоги та можливості сучасного світу. Будь – яка книгозбірня являє собою злагоджений організм з реальними життєвими функціями. Як і у живого організму, вони є індикаторами та мірою загального стану та життєздатності. Зупинка або відсутність однієї з функцій призводить до незворотних наслідків.

Бібліотека також має свої критичні фактори успіху, які вимірюються їх «станом здоров'я» та життєздатністю. Для нас такими факторами являються: якість послуг та наповненості фондів, відповідний до вимог часу сервіс надання послуг, якість управління бібліотекою та її процесами, виробництво та подача інформації, висококваліфіковані спеціалісти та неупереджений керівник. Необхідність високих показників по кожному з перерахованих аспектів діяльності, зокрема Наукової бібліотеки НМАПО імені П.Л.Шупика, є запорукою для досягнення високих результатів роботи. Відсутність або ж нульові показники створюють загрозу для виживання організації. Тут виникає питання. Що і як зробити, які послуги запропонувати для того, аби залишитись провідним флагманом в обраній сфері діяльності? Конкуренція, корпоративна культура та система управління якістю роботи!

Фактом є те, що конкуренція завжди була двигуном прогресу будь-якої галузі. Для бібліотечної справи про неї годі було і казати. Заразом з цим, за останні роки конкуренція проникає і в нашу сферу. Здорова конкуренція в забезпеченні інформаційної діяльності вимагає надання унікальних послуг нестандартним способом або застосунками. Мати конкурентоздатну перевагу чи відмінну якість, яка дозволить виділитись серед інших.

Корпоративна культура роботи в середині бібліотеки виробляє загальні зовнішні та внутрішні атрибути своєї діяльності, що носять притаманні лише їй характерні ознаки, створює та впроваджує неповторний морально-психологічний клімат в середині колективу та, у кінцевому результаті, досягає успіхів в галузі надання та виробництва бібліотечних послуг. Наразі бібліотеки мають робити ставку на створення нових корпоративних інформаційних продуктів, що в свою чергу, вимагає більш глибокого і не зашореного мислення.

Система управління якістю перш за все розглядає управління людськими ресурсами. В цьому напрямі існують деякі проблеми, що можна згрупувати наступним чином:

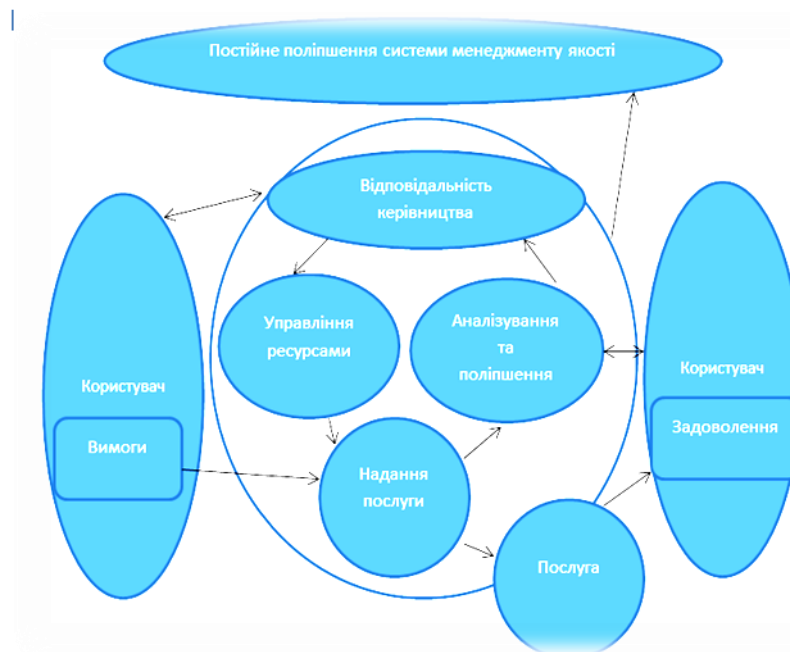
- втрата людських ресурсів;
- неефективність використання кадрів;
- низький рівень мотивації;
- низька результативність.

Конкретизуючи вищесказане можна зазначити, що управління персоналом бібліотеки пов'язано з:

- Визначенням найбільш необхідних навиків для виконання конкретної роботи;
- Наймати на роботу спеціалістів, що мають такі навики;
- Координувати їх зусилля;
- Вдосконалювати їх навики;
- Стимулювати до виконання завдань на самому високому рівні;
- Здійснювати контроль виконання обов'язків;
- Сприяти отриманню задоволення від виконаної роботи;
- Забезпечити постійну жагу персоналу до досягнення цілей в роботі бібліотеки.

Так ми бачимо, що питання щодо управління персоналом бібліотеки є лише одним з компонентів СУЯ (Системи Управління Якістю). Воно має розглядатися у більш широкій перспективі і у рамках більш глобальних стратегій. І навпаки, ставлення до роботи та професійні знання персоналу та способи координування та направлення його зусиль мають вплив на їх результативність у досягненні поставлених цілей.

У своїй статті «Система управління Professional Global Management», надрукованої в матеріалах Міжнародної науково-практичної конференції «Медичні бібліотеки України в глобалізованому світі науки, освіти та культури», яка проходила 16-17 травня цього року під егідою Національної наукової медичної бібліотеки України, ми подали приблизну модель управління якістю роботи бібліотеки НМАПО імені П. Л. Шупика як:



**Рис.1 Модель управління якістю роботи бібліотеки НМАПО імені П.Л.Шупика**

Нещодавно перед Науковою Бібліотекою НМАПО імені П.Л.Шупика постало завдання: відповідно до специфіки роботи, розробити Стратегію розвитку на період до 2020 року. Було

вивчено, проаналізовано та систематизовано роботу бібліотеки, з урахуванням перспектив розвитку Академії загалом. Складено покроковий гнучкий план стратегічної поведінки бібліотеки з обґрунтуванням основних процесів, можливостями внесення коригувань відповідно до змін у законодавстві чи суспільному житті країни.

Дана стратегія включила в себе визначення загальних напрямів розвитку наукової бібліотеки, що має забезпечити зростання і зміцнення її конкурентоспроможності. Метою Стратегії стало визначення ключових проблем розвитку бібліотеки, пріоритетів у її діяльності щодо забезпечення напрямів розвитку НМАПО імені П. Л. Шупика та визначення основних завдань у реалізації цієї діяльності.

Основні напрями діяльності ми вбачаємо в реалізації своєї роботи спільно з іншими підрозділами НМАПО імені П. Л. Шупика. Такого роду диверсифікація дасть змогу:

- передавати досвід одних підрозділів іншим;
- спільно використовувати наявні потужності;
- знижувати загальні витрати робочого часу;
- підвищувати конкурентоспроможність бібліотечно-інформаційних послуг.

У своїй роботі, відповідно до Стратегії наша бібліотека почала застосовувати функціонально-технологічну модель системи управління та управлінської діяльності, запропонованої авторами науково-практичного посібника «Практика менеджмента в здравоохранении и его методический инструментарий (или что надо знать и уметь руководителю и его команде)». Адаптувавши досвід науковців під потреби та функції бібліотеки маємо таку модель:

1. Загальні або організаційні заходи				
1.1 Вивчення стану функціонування діючої системи управління; виявлення у ній проблем чи ситуацій				
1.2 Ознайомлення із конкретною проблемою управління, її аналіз для роз'яснення причини виникнення, визначення та постановка цілей та формування по ним задуму. Ранжування проблем за пріоритетом.				
1.2.1 Обособлення, постановка цілей				
1.2.2 Структурування цілі та формування «дерева цілей» - визначення підцілей, задач та проблем по кожній окремо, виявлення причин. Відбір виконавців.				
2 Проектування системи управління				
2.1 Вирішення в апараті управління установлених проблем по п'яти основним напрямам на основі комплексного підходу				
організація апарату управління	оволодіння методиками управління	застосування управлінських функцій	забезпечення культури та професіоналізму управління	використання техніки управління
2.2 Моделювання чи реорганізація комплексної служби інформаційного забезпечення				
2.3 Проектування чи до організації об'єкта управління				
3 Безпосереднє управління об'єктом				
4. Контроль функціонування управлінської системи та оцінка ефективності управлінської діяльності.				

**Рис.2 Функціонально-технологічна модель системи управління та управлінської діяльності**

Запорукою успіху у впровадженні системи управління якості в бібліотеці є інформація, а саме: надійне інформаційне забезпечення, вміст та наповнення якої, при належних управлінських заходах, методичних та нормативних підходах по моделюванню та

вдосконаленню елементів ланцюга, забезпечить якість роботи наукової бібліотеки, враховуючи її специфіку, особливості та виконання відповідних вимог.

#### Список літератури

1. Бойчак М. П. Как сделать лечебное учреждение успешным. Вопросы медицинского маркетинга: учебное пособие / М. П. Бойчак.- К.: Кафедра, 2013. – 752 с.
2. Вороненко Ю.В. Бізнес-планування в охороні здоров'я : навч.-метод.посіб. /Ю. В. Вороненко, В. М. Пашенко; за заг./ ред. акад. НАМН України Ю. В. Вороненка.- К.: Генеза, 2016. - 336 с.: іл.
3. «Медичні бібліотеки України в глобалізованому світі науки, освіти та культури»: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (16-17 травня 2019 року, м.Львів) / Національна наукова медична бібліотека України, Наукова бібліотека Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, Секція працівників медичних бібліотек Української бібліотечної асоціації. К.; Львів: ЛНМУ ім. Данила Галицького, 2019.-152 с.
4. Сучасні напрями менеджменту в охороні здоров'я:навчально-методичний посібник / Вороненко Ю. В., Проданчук М. Г., Гойда Н. Г., Латишев Є. Є., Михальчук В. М.; за заг. ред. акад. НАМН України Ю. В. Вороненка. - К.: Видавничо-інформаційний центр «Медицина України», 2015. – 335 с.

**УДК 021.61:004.77:[378.6:615.1]**

*Науменко Ольга Миколаївна*

*Рибак Юлія Анатоліївна*

*Національний фармацевтичний університет*

### **Репозитарії ЗВО як складова Національного е-ресурсу академічних текстів**

У статті розглядаються питання функціонування інституційних репозитаріїв ЗВО України та створення Національного репозитарію академічних текстів. Підкреслюється важливість ролі університетських бібліотек в процесі електронної наукової комунікації.

**Ключові слова:** повнотекстові ресурси, електронні ресурси бібліотек, інституційний репозитарій, НРАТ, відкритий доступ, DSpace.

З появою нових інформаційних мережевих технологій і, як наслідок, доступності механізмів швидкого обміну інформацією та публікаціями в електронних виданнях, звичайна схема інформаційної взаємодії в академічній спільноті почала змінюватися. Нові технології додають швидкості традиційним методам наукової комунікації. Обмін даними, як вербальними, так і великими масивами експериментальних даних значно прискорився. Підвищення доступності первинного дослідницького матеріалу в мережі зменшує залежність від наявності традиційно опублікованих матеріалів [1].

Науковці та освітяни ЗВО презентують свої наукові роботи на університетських сайтах та інституційних репозитаріях і це, безумовно, примножує інтелектуальний актив установи [2].

Використання інструментарію сучасних ІКТ, зокрема платформи DSpace для представлення наукових доробків в електронному просторі досліджують Кудим К. А., Проскудіна К. Ю., Резніченко В. А. [3], Єфімов А. А. [1].

Важливим кроком для наукової спільноти України є створення Національного репозитарію академічних текстів (НРАТ), щоб забезпечити максимальний доступ до наукової інформації України та сприяти розвитку освітньої, наукової та інноваційної діяльності, а також академічній доброчесності. Згідно ПКМУ «Положення про Національний репозитарій академічних текстів» ( від 19.07.2017 № 541) передбачається, що це буде розподілена електронна база даних, яка складатиметься з центральної та локальних частин – репозитаріїв ЗВО та інших інституціональних учасників. До Національного репозитарію включатимуть всі академічні тексти незалежно від дати їх створення та оприлюднення,